

การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในกิจกรรมวงโยธวาทิต A Study to Learning Behaviors of Students in Marching Band Activities

เพียวพันธ์ เทวษรรักษา^{*1} และดเนียา อุทัยสุข²
Purephan Thewongraksa^{*1} and Dneya Udtaisuk²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนวงโยธวาทิตในด้านลักษณะการตอบสนองต่อวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแนวทางการดำเนินการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแบบมีส่วนร่วมโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้ควบคุมวง โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนวงโยธวาทิตจำนวน 40 คน และผู้ควบคุมวง 3 คน การวิจัยนี้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ตรวจสอบข้อมูลสามเส้า และนำเสนอเป็นข้อสรุป ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ควบคุมวง ประกอบด้วยลักษณะการตอบสนองของนักเรียนชัดเจน 4 ระดับ ได้แก่ 1) ความตั้งใจ (Attention) 2) ความเพ่งพินิจ (Focus) 3) ความกังวล (Concern) และ 4) ความวิตกกังวล (Anxiety)

คำสำคัญ : วิธีการสอน / พฤติกรรมการเรียนรู้ / นักเรียนวงโยธวาทิต

* corresponding author, email: tb_purephan@hotmail.com

¹ นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Graduate Student in Music Education Division, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรีศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรีและนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² Lecturer in Music Education Division, Department of Art, Music and Dance Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University

Abstract

The purposes of this study were to study the learning behavior of marching band students in terms of their response to the music directors' teaching methods. This qualitative research applied as a methodology for conducting research. Data was collected through participant observation using behavioral observation forms. Participants that were purposively selected included 40 marching band students and 3 music directors. Content analysis was used to create inductive conclusions, checked by data triangulation process before presented as conclusion. The results revealed students' learning behaviors. There were consistent with the music directors' teaching and activities. Students' responses were into four levels including 1) Attention, 2) Focus, 3) Concern, and 4) Anxiety.

Keywords: Teaching / Learning Behavior / Marching Band Student

บทนำ

กิจกรรมวงโยธวาทิตเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีความหลากหลายทั้งในด้านเพศ อายุ ระดับความรู้ความเข้าใจของสมาชิก และประเภทเครื่องดนตรี โดยเป็นลักษณะการรวมกลุ่มกันของนักเรียนจำนวนมากเพื่อดำเนินการฝึกซ้อมและบรรเลงดนตรีร่วมกันทั้งในรูปแบบการนั่งบรรเลงและการเดินแถว

การเรียนการสอนในกิจกรรมวงโยธวาทิตโดยส่วนใหญ่เป็นการสอนปฏิบัติทักษะดนตรี ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมที่ถูกต้องและสม่ำเสมอบนพื้นฐานการพัฒนาทักษะการเล่นดนตรีที่สะท้อนความเข้าใจทั้งภาคปฏิบัติและภาคทฤษฎีอย่างถูกต้องครบถ้วนตามองค์ประกอบทางดนตรี โดยเน้นการแสดงออกทางดนตรีจากผลการเรียนรู้ ความเข้าใจ และการฝึกฝน ผ่านทักษะทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ การฟัง การร้อง การเคลื่อนไหว การเล่น การสร้างสรรค์ และการอ่าน (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2555: 90-93) วิธีการสอนของผู้ควบคุมวงจึงจำเป็นต้องสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการขับเคลื่อนทักษะความสามารถให้กับนักเรียน เพื่อให้สามารถบรรเลงบทเพลงได้อย่างสมบูรณ์และเกิดความไพเราะ วิธีการและเทคนิคการสอนจึงเป็นเรื่องที่ผู้ควบคุมวงควรให้ความสำคัญและเอาใจใส่

ในเนื้อหาการฝึกซ้อมแต่ละครั้ง ซึ่งจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายและการวางแผน การฝึกซ้อมให้เกิดประสิทธิภาพ โดยต้องมีลำดับขั้นตอน เริ่มต้นจากการปรับพื้นฐาน ความความรู้เข้าใจทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เช่น การอ่านเขียน การฟัง การร้อง และการบรรเลง โดยกระบวนการเหล่านี้ต้องเกิดขึ้นก่อนกระบวนการรวมวง (Ensemble) (นิตินัย พิงยา, 2559: 32; สาทิธย์ สายสนธิ, 2560: 3)

แนวคิดทางด้านจิตวิทยาที่สำคัญของ สกินเนอร์ (Skinner, B.F., 1984: 218-219) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation) ว่า แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) แรงจูงใจภายนอก (Extrinsic Motivation) แรงจูงใจตนเอง (Self-Motivation) และแรงจูงใจจากผู้อื่น (Imposed Motivation) ย่อมส่งผลต่อสภาพความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง (Skinner, B.F., 1984: 218-219; ฌรุฑ์ สุทธจิตต์, 2541: 97-101; นิตินัย พิงยา, 2559: 45-47) โดยอาจมาจากประสบการณ์ตรงของผู้เรียนที่เคยได้รับ หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียน หรือสภาพความสนใจส่วนตัวที่เกิดขึ้นภายในตัวของผู้เรียน หรืออาจเกิดจากความสนทนสนมใกล้ชิดกับผู้ที่มิมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติตนของผู้เรียน เช่น ครูอาจารย์ ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่ผู้เรียนให้ความสนใจชื่นชอบ โดยครูผู้สอนอาจจะต้องคำนึงถึงแนวคิดการเสริมแรง (Reinforcement) ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนด้วยเช่นกัน เช่น ตักเตือนจากครูผู้สอน หรืออาจจะมอบรางวัลตามความสมควร แต่ต้องมีการพิจารณาไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วน เพราะบทลงโทษหรือการกระทำเชิงลบดังกล่าวจะสามารถส่งผลกระทบต่อผู้เรียนได้ด้วยเช่นกัน

ด้วยเป้าหมายหลักของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวงโยธวาทิตคือ ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน กระบวนการประเมินการฝึกซ้อมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมประสิทธิภาพการเรียนรู้สำหรับผู้ควบคุมวง โดยการให้ผลสะท้อน (Feedback) ผ่านกระบวนการพิจารณาอนุมัติจากครู (Teacher Approvals) ซึ่งสอดคล้องกับ ฌรุฑ์ สุทธจิตต์ (2555: 265-269) ได้กล่าวว่า การประเมินทักษะดนตรีควรมีการตรวจสอบเป็นระยะ เพื่อเป็นการประเมินพัฒนาการของนักเรียนตามสภาพจริง อย่างเหมาะสม โดยควรผ่านการแปลผลเชิงคุณภาพด้วยเกณฑ์การวัดระดับต่าง ๆ ที่ครอบคลุมทั้งด้านทักษะปฏิบัติและเจตคติของนักเรียน โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีความสอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยมีข้อพิจารณาสำคัญ 3 ประการ คือ ความเข้าใจในตัว of นักเรียน ความพร้อมของครูผู้ควบคุมวง และเนื้อหาสาระ เพื่อส่งเสริมให้การฝึกซ้อมเป็นไปด้วยความราบรื่น

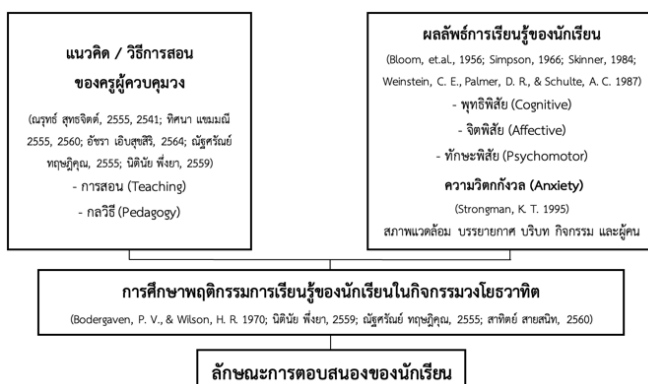
สัมฤทธิ์ผล สร้างบรรยากาศการฝึกซ้อมที่ดีร่วมกัน (อัครา เอิบสุขศิริ, 2564: 294-299) โดยผู้ควบคุมวงต้องอาศัยวิธีการจูงใจให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักสนใจและเจตคติที่ดีต่อการฝึกซ้อมทักษะดนตรี ส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความเต็มใจในการเรียนรู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ และแสดงออกซึ่งความร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน โดยต้องมีความสอดคล้องสัมพันธ์กับการเลือกใช้วิธีการฝึกซ้อมที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากพื้นฐานประสบการณ์ของนักเรียนเป็นสำคัญ

ด้วยจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ที่คาดหวังต่อผลสัมฤทธิ์การบรรเลงเป็นสำคัญ การดำเนินกิจกรรมการฝึกซ้อมของวงโยธวาทิตจึงจำเป็นต้องมีความเข้มงวดในการประเมินผลการบรรเลงและตรวจสอบนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดความคร่ำเคร่งที่ถูกสะท้อนผ่านบริบทของสภาพแวดล้อม บรรยากาศในชั้นเรียน และวิธีการสอนที่มุ่งเน้นความถูกต้องสมบูรณ์ในเนื้อหาสาระดนตรีของครูผู้ควบคุมวง ซึ่งจะส่งผลต่อระดับความตั้งใจของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นโดยนักเรียนต้องจะแสดงพฤติกรรมที่บ่งบอกถึงความระมัดระวังในการบรรเลงที่เพิ่มมากขึ้นตามการให้ผลสะท้อน (Feedback) การบรรเลงจากครูผู้ควบคุมวง ซึ่งอาจส่งผลเป็นเหตุปัจจัยในการสะสมความกังวลใจของนักเรียนและนำไปสู่การสร้างควมวิตกกังวลให้กับนักเรียนในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสตรองแมน (Strongman, K.T., 1995: 6) ได้กล่าวถึงทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา-อัตถิภาวนิยม (Phenomenological/Existential Theory) ว่ามีความเกี่ยวข้องกับควมวิตกกังวล ซึ่งเกิดจากสภาพแวดล้อม บรรยากาศ บริบท กิจกรรม และผู้คน

งานวิจัยนี้จึงเป็นการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ในแงุ่มทักษะพิสัยที่เกิดขึ้นต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้ควบคุมวง ในด้านการเตรียมความพร้อม การฝึกซ้อม การเล่นแบบฝึก การอ่านโน้ต และการรวม โดยอาศัยหลักการพิจารณาจากวิธีการ หลักการสอน จิตวิทยาการเรียนรู้ จิตวิทยาการสอนดนตรี และพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นแนวทางหลักในการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเน้นการหาข้อสรุปในด้านลักษณะการตอบสนองต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และวิธีการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนวงโยธวาทิตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนวงโยธวาทิตในด้านลักษณะการตอบสนองต่อวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยเป็นขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวงโยธวาทิต รวมถึงรูปแบบและวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมและบทบาทของผู้ควบคุมวง จากเอกสาร วิทยุ แนวคิด หลักการ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

2. ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จากวงโยธวาทิตวิทยาลัยเทคโนโลยีอรรถวิทย์พัฒนชัยการ ด้วยเกณฑ์การพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิตสำหรับนักเรียนระดับอาชีวศึกษา และผลงานเข้าร่วมการแข่งขันวงโยธวาทิตระดับประเทศและนานาชาติมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 43 คน ประกอบด้วยนักเรียนระดับอาชีวศึกษา จำนวน 40 คน และผู้ควบคุมวง 3 คน ซึ่งมีวิธีการแนวทางการสอนที่แตกต่างกันในด้านความเข้มงวด ระเบียบวินัย จิตวิทยาการสอน การเสริมแรง และความเข้าใจในผู้เรียน โดยการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งหมด 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 27 ชั่วโมง เพื่อสังเกตการณ์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิตของผู้ควบคุมวงและพฤติกรรม การเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะการสังเกตภาพรวมของการทำกิจกรรมร่วมกับการ สังเกตรายละเอียดตามกลุ่มเครื่องดนตรีระหว่างดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การวอร์มร่างกาย การเล่นเกมฝึก การอ่านโน้ต และการรวมวง ด้วยการจดบันทึก ภาคสนาม (Fieldnote) ด้านความถี่ ท่าทางการแสดงออก อากัปกริยา และ พฤติกรรมของผู้ควบคุมวงและนักเรียน และวิเคราะห์ข้อมูล ตรวจสอบ ความเที่ยงตรงและความถูกต้องของข้อมูลด้านเวลา สถานที่ และบุคคล ด้วยวิธี การตรวจสอบสามเส้า (Data Triangulation) (สุภางค์ จันทวานิช, 2565: 99-105) โดยนำข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวมาวิเคราะห์เป็นข้อสรุปและอธิบาย เชิงทฤษฎีจากข้อมูลนั้น (from the particular to the general) ด้วยวิธีการดำเนินการ แบบวิธีอุปนัย (Inductive Approach) อย่างเคร่งครัด โดยเน้น การตีความ ข้อมูลในเชิงแนวคิดทฤษฎี จากความเป็นนามธรรมให้อยู่ในรูปแบบของมโนทัศน์ ที่บ่งบอกถึงความสัมพันธ์ต่าง ๆ โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กับการเก็บ ข้อมูลจนกระทั่งชุดข้อมูลที่ได้มาถึงจุดอิ่มตัว (Saturation) แล้วจึงนำข้อมูล มาวิเคราะห์โดยการกำหนดรหัส (Coding) เพื่อจำแนกข้อมูล (ชาย โพธิ์สิตา, 2564: 21-26, 218-237, 248-259)

3. ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความถี่ ท่าทางการแสดงออก อากัปกริยา และพฤติกรรมของผู้ควบคุมวงและนักเรียนได้จากการสังเกตการณ์โดยจัดเรียง ตามลำดับวิธีการสอนของผู้ควบคุมวงผ่านการประเมินค่าความถี่ของการแสดงออก พฤติกรรมและวิธีการสอนแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้ คะแนนและเกณฑ์การประเมินดังนี้

ตารางที่ 1 เกณฑ์การให้คะแนนการแสดงออกทางพฤติกรรมและวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง

ระดับ	การแสดงออก	ความถี่ของการแสดงออกทางพฤติกรรมและวิธีการสอน
5	มากที่สุด	มากกว่า 8 ครั้งขึ้นไป
4	มาก	จำนวน 5 – 8 ครั้ง
3	ปานกลาง	จำนวน 3 – 5 ครั้ง
2	น้อย	2 – 3 ครั้ง
1	น้อยที่สุด	เพียงครั้งเดียว

โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากการผลระดับคะแนนความถี่ของการแสดงออกทาง พฤติกรรมและวิธีการสอนของผู้ควบคุมวงจากการจำแนกเป็นประเด็นหลักและ

ประเด็นย่อยตามแนวคิดและทฤษฎีที่มีความเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (Bloom, et.al., 1956; Simpson, 1966: 85-104; Skinner, 1984: 218-219) และความวิตกกังวล (Strongman, K. T., 1995: 6) และสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

4. สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลโดยการนำเสนอข้อสรุปเป็นภาพจำลองความคิด (Conceptual Model)

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่สังเกตการณ์ทำให้พบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ควบคุมวงส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้และการแสดงออกของนักเรียนอย่างชัดเจนในเชิงของความรู้ พฤติกรรม ท่าทางการแสดงออก และ อากัปกริยา ซึ่งแสดงถึงระดับความเข้าใจต่อการเรียนการสอนที่แตกต่างกันตามวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง โดยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านลักษณะการตอบสนองต่อวิธีการสอนของครูผู้ควบคุมวงสามารถแบ่งตามระดับของลักษณะการตอบสนอง ได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่ ความตั้งใจ (Attention) ความเพ่งพินิจ (Focus) ความกังวลใจ (Concern) และความวิตกกังวล (Anxiety)

1. ลักษณะการตอบสนองอย่างตั้งใจ (Attention)

จากการเก็บข้อมูลพบว่าการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิต มักแสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะเด่นด้านการให้คำสั่ง (Order Direction) ของผู้ควบคุมวงในลักษณะของการใช้คำพูด คำสั่ง หรือการบอกโจทย์คำสั่งในการฝึกซ้อมต่อกิจกรรมการฝึกซ้อมและการบรรเลงของนักเรียน โดยเมื่อผู้ควบคุมวง บอก อธิบาย เตือน สาธิต และสร้างจินตนาการ จะทำให้นักเรียนตอบสนองต่อคำบอกกล่าวรับคำสั่ง และทำตามคำสั่งด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้ที่แสดงถึงความตั้งใจ (Attention) เช่น การจดจ่อกับการบอกกล่าวหรือการชี้แจงจากผู้ควบคุมวง มีสมาธิกับสิ่งที่ทำ ควบคุมการบรรเลงและทำกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะต่าง ๆ อย่างตั้งใจตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลักษณะการตอบสนองอย่างตั้งใจเรียงลำดับตามวิธีการสอน

1. ลักษณะการตอบสนองอย่างตั้งใจ (Attention)						
ระดับความถี่ของครู				วิธีการสอน	พฤติกรรมนักเรียน	การสังเกตการณ์
A	B	C	ห	(Teaching Methodology)	(Student Behaviors)	(Observation toward feeling)
3	5	4	4.0	1.บอกให้เล่นโน้ตให้ครบจังหวะ	ใส่ใจในการเปลี่ยนโน้ตให้ถูกต้องตามบันไดเสียง	ให้ความสนใจกับการปฏิบัติโน้ตต่าง ๆ มากขึ้น
3	5	4	4.0	1.บอกให้ดัดลิ้นให้ชัดเจน	ดัดลิ้นแต่ละแบบชัดเจนและแตกต่างกัน	จดจ่อกับเสียงเมโทรโนมและเสียงคีย์บอร์ด
5	5	5	5.0	2.อธิบายและบอกคำสั่งกิจกรรม	จดจ่อกับคำสั่งของครู	ให้ความสนใจในการพูดและนำของครูผู้ควบคุมวงมากขึ้น
5	3	3	3.7	2.อธิบายถึงความรู้สึกของกล้ามเนื้อ	พิจารณาถึงความตึงและผ่อนคลายของกล้ามเนื้อ	โฟกัสจดจ่อต่อการพิจารณาประเด็นความแตกต่างที่เกิดขึ้นกับร่างกาย
4	2	5	3.7	3.แสดงความเห็นใจต่อความเห็น้อย	สนใจฟังและปฏิบัติตามครูแบบฝึกหัด	พยายามอดทนต่อความเห็นน้อยขณะปฏิบัติกิจกรรม
5	2	3	3.4	3.บรรยายถึงลักษณะของเสียงที่ต้องปฏิบัติ	ฟังและคิดตามอย่างตั้งใจ ปฏิบัติได้ดีขึ้น	คิดตามคำบรรยายและปฏิบัติตามครูผู้ควบคุมวง
2	5	4	3.7	4.เตือนให้ฟังเสียงคีย์บอร์ด	ฟังและปรับเสียงให้เข้ากับเสียงคีย์บอร์ด	จดจ่อกับเสียงคีย์บอร์ด
2	5	4	3.7	4.เตือนให้ฟังเสียงเมโทรโนม	ควบคุมการเล่นให้ตรงจังหวะ อยู่ระดับเสียง	จดจ่อกับเสียงเมโทรโนม
4	5	5	4.7	4.เตือนเรื่องการหายใจ	หายใจเข้าให้เยอะขึ้น	เกิดความกระตือรือร้นมากขึ้น
5	5	5	5.0	4.เตือนให้เพิ่มปริมาณลม	เสียงหายใจเข้าออกดังเพิ่มขึ้น	เกิดตอบสนองโดยเพิ่มการหายใจมากขึ้น
5	1	4	3.4	5.สาธิตท่าทางการฝึกลม	ทำตาม แสดงท่าทางอย่างชัดเจน	สนใจทำตามและออกเสียงแบบ
5	1	2	2.7	6.สร้างจินตนาการตามลักษณะของเสียงที่ต้องการ	มองดูท่าทางที่สาธิต ลองทำตามท่าทาง	ปรับโอเคตามท่าทาง การสาธิตของครูผู้ควบคุมวง

จากตารางดังกล่าว พบว่าความตั้งใจของนักเรียนถูกสะท้อนผ่านพฤติกรรม การแสดงออกที่ขะมักเขม้นต่อการฝึกซ้อม และจะแสดงออกอย่างชัดเจนเพิ่มขึ้น เมื่อได้รับการแนะนำหรือการกล่าวเตือนจากครูผู้ควบคุมวง ดังข้อมูลต่อไป

นักเรียนส่วนใหญ่มีความใส่ใจเพิ่มขึ้น มีการเคาะเท้าหรือขยับนิ้วตามจังหวะมากขึ้น เมื่อได้ยินผู้สอน บอกว่า “เล่นโน้ตให้ครบจังหวะ ระวังโน้ตในบันไดเสียง”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง A ครั้งที่ 1, 17 มิ.ย. 66

นักเรียนเกือบทั้งวงจะขยับร่างกายและเหยียดยืดมากขึ้น เหยียดมือขึ้นเหนือศีรษะมากขึ้น และพยายามก้มตัวให้ต่ำมากขึ้น ตามคำบอกว่า “พวกเราพยายามยืดกล้ามเนื้อให้สุดนะ”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง C ครั้งที่ 2, 23 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่จะพยายามหายใจให้มากยิ่งขึ้น เป่าลมมากขึ้น มีท่าทางที่เอาใจจริงจังมากขึ้น จากการเตือนว่า “หายใจให้เยอะขึ้นสิ วอร์มลมก็เอามาใช้ด้วย”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 3, 24 มิ.ย. 66

จากข้อมูลดังกล่าวจึงเป็นการสะท้อนพฤติกรรมนักเรียนที่ได้รับการกระตุ้น จากการแนะนำหรือคำบอกกล่าวของครู ซึ่งทำให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ โดยนักเรียนส่วนใหญ่ได้แสดงความสนใจต่อคำบอกกล่าวหรือคำแนะนำเหล่านั้น รวมถึงการแสดงออกปฏิกิริยาที่มีความตื่นตัวต่อคำบอกกล่าว และการเตือน

2. ลักษณะการตอบสนองด้วยความเพ่งพินิจ (Focus)

จากการเก็บข้อมูลพบว่าผู้ควบคุมวงโยธวาทิตมักจะสร้างกระบวนการเรียนการสอนในลักษณะการชักจูงให้นักเรียนเกิดการจดจ่อต่อการบรรเลงและกิจกรรมการฝึกซ้อมด้วยวิธีการแนะนำ ตักเตือน กำหนดแนวทาง สาธิตแสดงท่าทาง และสร้างแบบภาพจินตนาการ รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการพิจารณาเปรียบเทียบข้อแตกต่าง ความถูกต้องสมบูรณ์ตามสาระการเรียนรู้ของผู้ควบคุมวง ซึ่งทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมความสนใจต่อการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างมากและส่งผลให้เกิดการตอบสนองอย่างเพ่งพินิจต่อการฝึกซ้อมและการบรรเลง เช่น การมีสมาธิจดจ่อกับรายละเอียดการบรรเลง การพิจารณาคำบอกกล่าวจากครู การวิเคราะห์เสียงดนตรีที่ตนเองบรรเลงและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ รวมถึงการพิจารณาข้อสังเกตในด้านต่าง ๆ ตามตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ลักษณะการตอบสนองด้วยความเพ่งพินิจเรียงลำดับตามวิธีการสอน

2. ลักษณะการตอบสนองด้วยความเพ่งพินิจ (Focus)						
ระดับความถี่ของครู				วิธีการสอน	พฤติกรรมนักเรียน	การสังเกตการณ์
A	B	C	$\bar{X}$	(Teaching Methodology)	(Student Behaviors)	(Observation toward feeling)
5	3	4	4.0	1.แนะนำการควบคุมลม	จดจ่อกับควบคุมลมและความเร็วลมเพิ่มขึ้น	พยายามควบคุมการใช้ลมของตนเองมากขึ้น
5	5	5	5.0	2.แนะนำเตือนวิธีการหายใจ	โฟกัสเรื่องการหายใจ	พยายามปรับไธเดียวจากคำแนะนำของครูผู้ควบคุมวง
4	5	4	4.3	2.เตือนให้ฟังจังหวะ	โฟกัสเสียงกับจังหวะมากขึ้น	เสียงกับจังหวะมีความเที่ยงตรงมากขึ้น
5	4	4	4.3	2.เตือนเรื่องการเป่าลม	เสียงลมเข้าออกดังเพิ่มขึ้น	พยายามหายใจเยาะขึ้น
5	3	5	4.3	3.อธิบายและให้ลองปฏิบัติ	พิจารณาและปฏิบัติตามคำบอกกล่าว	ใส่ใจต่อคำอธิบายและได้ลองปฏิบัติ
5	3	3	3.4	3.กำหนดแบบฝึกหัดที่มีคำตัวโน้ตยาวขึ้น	ควบคุมเสียง ความยาว สม่ำเสมอมากขึ้น	เสียงมีความนิ่ง ยาว สม่ำเสมอมากขึ้น
5	1	4	3.3	4.ให้ลองปฏิบัติแบบฝึกหัดควบคุมลม "Cycle"	ควบคุมเฉลี่ยลมเข้าและออกให้สม่ำเสมอ	เกิดการตั้งคำถามต่อความต่อเนื่องของเสียงที่บรรเลง
5	1	4	3.3	5.สาธิตการฟุ้งลมไปข้างหน้า	แสดงอาการปฏิกิริยาการบรรจูลมมากขึ้น	เกิดความเข้าใจมากขึ้นและลองทำตามคำแนะนำของครูผู้ควบคุมวง
5	1	3	3.0	5.สาธิตการควบคุมลมและ Air Speed	แสดงอาการปฏิกิริยาการควบคุมลมและความเร็วลมอย่างชัดเจน	เกิดความเข้าใจและพยายามปรับตามคำแนะนำของครูผู้ควบคุมวง
5	1	2	2.7	5.สาธิตเสียงที่ต้องการผ่านเครื่องดนตรีหรืออุปกรณ์	ตั้งใจฟัง และดูการสาธิต	เกิดความสนใจมากขึ้นและพยายามปฏิบัติตามเสียงที่มีความเหมือนกับตัวอย่างการสาธิต
5	1	2	2.7	6.สร้างจินตนาการที่เกิดขึ้นในแบบฝึกหัดและให้ลองปฏิบัติ	แสดงออกท่าทางอย่างชัดเจน	ให้ความสนใจและแสดงออกตามประสบการณ์
5	1	2	2.7	6.สร้างจินตนาการบรรยากาศที่สอดคล้องกับกิจกรรม	มีสมาธิ มีการปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้น	ให้ความสนใจและพยายามสื่อสารผ่านการปฏิบัติ

จากตารางข้างต้น พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเพ่งพินิจอย่างเด่นชัดของนักเรียน ได้แก่ ความคร่ำเคร่ง ตั้งใจ เอาใจใส่ต่อคุณภาพเสียงและคำตัวโน้ต

ตลอดจนการพิจารณาความถูกต้องในเนื้อหาสาระดนตรี ซึ่งถูกสะท้อนจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้ควบคุม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นักเรียนเกือบทั้งวงกลับมามีสมาธิกับการควบคุมลมและการหายใจมากยิ่งขึ้น โดยนักเรียนเกือบทั้งวงได้หายใจเข้าและถอนหายใจ ปล่อยไหลตามผู้ควบคุมวง จากคำแนะนำของผู้ควบคุมวงว่า "หายใจเข้าเยอะ ๆ หายใจออก Relax" พร้อมการบรรยายให้เห็นภาพของปริมาณของลมและความสบาย ผ่อนคลาย Relax ประกอบการสาธิต และการแนะนำเพิ่มเติมให้ "นำพื้นฐานจากแบบฝึกหัดวอร์มลมมาใช้"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง A ครั้งที่ 1, 17 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่หายใจเสียงดังขึ้นและมีการขยายของช่วงอกและไหล่จากพยายามบรรจุมหาหายใจให้ได้มากขึ้น การยุบและพองตัวค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงตามความพยายามในการเคลื่อนลมหายใจเข้าออก จากคำชี้แนะว่า "หายใจเข้าต่อเนื่อง เคลื่อนลมเข้าออกด้วยนะ" "ลองหายใจให้เยอะขึ้นสิ"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 3, 24 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่พยายามเป่าเสียงให้ต่อเนื่องโดยการควบคุมลมให้สม่ำเสมอ (Air Support) ตามคำแนะนำว่า "เมื่อไหร่หายใจตอนวอร์มลมอย่างไร เอามาใช้เป่า Long tone แบบนั้นเลย"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง C ครั้งที่ 2, 22 มิ.ย. 66

นอกจากนี้ วิธีการสอนในรูปแบบการเน้นย้ำ การตักเตือนของครู ตลอดจนการจัดการเรียนรู้แบบซ้ำทวนกิจกรรมและแบบฝึกหัด สามารถทำให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมการเล่นพิณได้เช่นกัน จากตัวอย่างวิธีการสอนของผู้ควบคุมวงดังต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่มีสมาธิกับการเคลื่อนลมหายใจเข้าออกตามจังหวะ มีการเคาะจังหวะตาม และมีการหายใจเข้าออกที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามคำสั่งแบบฝึก "แบบฝึกหัดการหายใจ หายใจเข้า 4 จังหวะ หายใจออก 4 จังหวะ, หายใจเข้า 4 หายใจออก 8 จังหวะ"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 2, 23 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่พยายามฟังเสียงจังหวะ เคาะจังหวะตาม และพยายามร้องเสียงและฮัมเสียงตามเสียงโทนหลักจากคีย์บอร์ด จากวิธีการสอนและแบบฝึก "ใช้การเป่าคอร์ดและบันไดเสียงในการรวมวง ใช้เมโทรโนมและเสียงคีย์บอร์ดในการสร้างความสมดุล"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง C ครั้งที่ 1, 16 มิ.ย. 66

3. ลักษณะการตอบสนองด้วยความกังวลใจ (Concern)

จากการเก็บข้อมูลพบว่ารูปแบบการให้คำสั่งของผู้ควบคุมวง เช่น ตักเตือน กำชับ กำหนด ตรวจสอบ และให้ผลสะท้อน ทำให้นักเรียนมีการตอบสนองต่อการเรียนรู้อย่างกังวลใจต่อผลสะท้อนการบรรเลงของตนเองในด้านความถูกต้องตามเนื้อหาสาระดนตรี ความเป็นระเบียบพร้อมเพรียง และความไพเราะในการบรรเลง ซึ่งทำให้พบอาการปฏิกิริยาของนักเรียนที่แสดงให้เห็นในลักษณะของการระมัดระวังต่อการเป่าออกเสียง (First Attack) การจับจด ไม่กล้าทำอะไร ไม่กล้าตัดสินใจ กังวลใจต่อความผิดพลาดหรือผลที่จะได้รับจากการบรรเลง ซึ่งทำให้นักเรียนตอบสนองด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยความกังวลใจ เช่น การตั้งใจจดจ่อ ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน การแสดงออกท่าทางความพยายามในการปฏิบัติมากกว่าปกติ

ความระมัดระวังในการบรรเลงที่เพิ่มมากขึ้น รวมถึงการบรรเลงที่มีความเข้มข้น เป็นระเบียบเพิ่มมากขึ้น ตามตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ลักษณะการตอบสนองด้วยความกังวลใจเรียงลำดับตามวิธีการสอน

3. ลักษณะการตอบสนองด้วยความกังวลใจ (Concern)						
ระดับความถี่ของครู				วิธีการสอน	พฤติกรรมนักเรียน	การสังเกตการณ์
A	B	C	X̄	(Teaching Methodology)	(Student Behaviors)	(Observation toward feeling)
4	5	4	4.3	1. ดักเตือนเรื่องความสั้นยาวของโน้ต	ตัดสินใจมากขึ้นจนเสียงอาจจะแข็งและหวนเกินไป	สามารถเป่าได้ยาวขึ้น
3	5	4	4.0	1. ดักเตือนให้ปฏิบัติโน้ตให้ครบจังหวะ	เป่าเสียงยาวขึ้น หายใจและถอนหายใจบ่อยขึ้น	โทนเสียง OK แต่ความคล่องตัวยังไม่ค่อยดี
3	5	4	4.0	2. กำชับเรื่องตรงจังหวะกับการเปลี่ยนเสียง	ตั้งใจกับการปฏิบัติโน้ตในแต่ละตัวมากขึ้น	เสียงมีความถี่แข็งเป็นตัว ๆ
3	5	4	4.0	2. กำหนดให้ร้องเสียงโดยมีการกดเสียงจากคีย์บอร์ด	ร้องออกเสียงชื่อโน้ตตัวนั้น ๆ เสียงดังพอประมาณ	กังวลกับความเพี้ยนเสียงและการเปลี่ยนเสียง
4	5	4	4.3	3. ประเมินการบรรเลงและให้ผลสะท้อนด้วยท่าทางและคำพูด	หายใจถี่ขึ้นและหายใจเข้าได้เนือยลง	โทนเสียงดูเหมือนกันทุกตัว ไม่แตกต่าง
4	5	4	4.3	3. ให้ผลสะท้อนและปฏิบัติซ้ำทวน	จดจ่อกับการปฏิบัติโน้ตในประโยค	โน้ตมีความถูกต้องขึ้น แต่เสียงไม่กังวล
5	3	4	4.0	4. เปลี่ยนแบบฝึกให้ท้าทายขึ้นและดักเตือนเมื่อปฏิบัติผิดพลาด	ควบคุมการปฏิบัติโน้ตนั้น ๆ ให้ถูกต้องและแม่นยำ	เหนื่อยจาก Ex. Long Tone (ที่เพิ่มความยาว/จังหวะซ้ำ)
4	5	4	4.3	5. ตรวจสอบความถูกต้องในแต่ละห้องเพลง	พยายามเล่นโน้ตให้ถูกต้องทั้งหมด	ปฏิบัติอย่างระมัดระวัง

จากตารางดังกล่าว ระหว่างดำเนินกิจกรรมนักเรียนถูกพิจารณาและควบคุมผลการบรรเลงให้อยู่ในมาตรฐานความสมบูรณ์ถูกต้องในเนื้อหาสาระตามความคาดหวังของครูผู้สอน ซึ่งส่งผลให้เกิดความระมัดระวังต่อการบรรเลงและนำไปสู่ความกังวลใจของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่พยายามฟังเสียงของตนเองและควบคุมเสียงโดยการเป่าลมที่เพิ่มขึ้น มีเสียงหายใจเข้าที่ดังเพิ่มขึ้น ท่าทางการยกไหล่และการขยายของช่วงอกชัดเจนขึ้น โดยมีท่าทางที่ระมัดระวังต่อการออกเสียง และพยายามทำเสียงให้สั้นกระชับกว่าปกติด้วยการตัดสินใจให้สั้นลง และมีสีหน้าแววตาที่กังวลต่อความสั้นยาวของตัวโน้ต จากการดักเตือนว่า "จะสั้นจะยาวให้ชัดเจน ใช้ลมให้ต่อเนื่อง" ขณะฝึกซ้อมแบบฝึกหัดความสั้นยาว (Articulation)

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 1, 17 มิ.ย. 66

นอกจากนี้ การดำเนิน การตัดสินใจความสามารถของนักเรียน รวมถึงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ควบคุมวง เช่น การฝึกโน้ตที่มีความเร็ว หรือการจัดกิจกรรมด้วยการร้อง สามารถเป็นสาเหตุที่ส่งผลต่อความกังวลใจของนักเรียนด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่ระมัดระวังต่อการออกเสียง (First Attack) มากกว่าปกติ มีท่าทางการรักษารูปปาก (Keep Embouchure) และเกิดการบีบปากที่ชัดเจน จากการดักเตือนและตักเตือนว่า "ท่าไมเสียง Crack เยอะจัง เป่าก็ไม่ครบจังหวะ" "เสียงไม่นิ่ง เปลี่ยนเสียงไม่ดีเลย"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 3, 24 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่พยายามตั้งใจฟัง มีอาการขมวดคิ้ว เอียงหูไปฟังเสียงคีย์บอร์ด และฟังเสียงเพื่อนที่อยู่ข้าง ๆ จากการตกเตือในแบบฝึก “Ex.ตัวขาว - ตัวดำ / จังหวะซ้ำ เน้นการเป่าเสียงยาวต่อเนื่อง” และมีท่าทางยึดตัวขึ้น หลังตรงอย่างรวดเร็ว เมื่อได้ยินการเตือนว่า “ระวังจังหวะและความเพี้ยนด้วย”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 2, 23 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่พยายามเคาะจังหวะตาม ขยับนิ้วและเลื่อนมือให้เร็วขึ้น จนบางครั้งเร็วกว่าปกติ ใน “แบบฝึก Ex.ตัวเข้บ็ต / จังหวะค่อนข้างเร็ว” โดยนักเรียนหลายคนพยายามคุมนิ้วมือ มีการสลดนิ้วมือ ขยับมือตามจังหวะที่เร็วขึ้น บางคนมีการถอนหายใจ จากการตกเตือนว่า “จังหวะเร็วก็ต้องควบคุมให้ได้ เป่าลมยาวเหมือนเดิม ไม่ต้องคิดมาก”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 3, 24 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนมากร้องเสียงออกมาเบา และมีการสอบถามว่าให้ร้องเป็นแบบไหนก่อนจะปฏิบัติ และบางคนพยายามไอกระแอมก่อนเริ่มการร้อง จากการฝึก “ให้ร้องเสียงนั้น เป็นชื่อตัวโน้ต” และเกิดความสับสนในการปรบมือตามส่วนโน้ตและปรบมือเพียงเบา ๆ จากการฝึก “ให้ปฏิบัติตามโน้ตนั้น ๆ ภายหลังกการร้องชื่อโน้ตและตบจังหวะ”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 1, 17 มิ.ย. 66

4. ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวล (Anxiety)

จากการเก็บข้อมูลพบว่ากระบวนการที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินกิจกรรมมักจะเกี่ยวข้องกับการพิจารณาตรวจสอบ ควบคุมมาตรฐานการบรรเลงและความถูกต้องอยู่เสมอ รวมถึงการให้ผลสะท้อน (Feedback) ต่อการบรรเลงของนักเรียนตลอดช่วงเวลากิจกรรมการฝึกซ้อมและการบรรเลง ด้วยคำพูด ท่าทาง การตกเตือน หรือคำสั่งจากผู้ควบคุมวง โดยเมื่อผู้ควบคุมวง บอก ตกเตือน สั่งให้ทำ สั่งให้ฟัง หรือสั่งให้หยุดกระทำ ด้วยการเปลี่ยนระดับน้ำเสียงที่ดังเพิ่มขึ้นหรือมีความสั่นห้วนเพิ่มขึ้น รวมถึงการแสดงออกท่าทางที่ขึงขังและเคร่งขรึมเพิ่มขึ้น ทำให้นักเรียนตอบสนองการเรียนรู้ด้วยพฤติกรรมที่มีความวิตกกังวล เช่น การแสดงอาการปฏิกิริยาสายตีสระะแสดงท่าทางการบรรเลงที่แข็งเกร็ง การพะวงและจับจดกับเสียงเมโทรโนมหรือเสียงคีย์บอร์ด การแสดงออกต่อความกดดันในการปฏิบัติให้ตรงตามจังหวะและระดับเสียง ตลอดจนการบรรเลงที่ไม่เป็นธรรมชาติผ่านน้ำเสียงที่มีความแข็งทื่อและการหยุดเสียงที่ห้วนสั้น ตามตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวลเรียงลำดับตามวิธีการสอน

4. ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวล (Anxiety)						
ระดับความถี่ของครู				วิธีการสอน	พฤติกรรมนักเรียน	การสังเกตการณ์
A	B	C	วิธี	(Teaching Methodology)	(Student Behaviors)	(Observation toward feeling)
3	5	5	4.3	1.ตกเตือนการเปลี่ยนเสียงและการออกเสียง	ควบคุมการออกเสียงและเปลี่ยนเสียงมากขึ้น	แสดงท่าทางที่มีความเกร็ง
4	5	5	4.7	1.ตกเตือนให้เล่นโน้ตให้ถูกต้องตามเครื่องหมาย	โน้ตเข้บ็ตที่มี Articulate ดูแข็ง	ไม่กล้า กลัวผิด กลัวไม่ได กับการเล่นโน้ต
3	5	5	4.3	1.ตกเตือนเรื่องความชัดเจนของเครื่องหมาย	ดัดสั้นห้วน ขาดความกังวล	กังวล จับจด กับความผิดพลาดมากกว่าการบรรเลง
3	5	4	4.0	2.ตรวจสอบการเล่นขึ้นคูลโน้ตกับเสียงคีย์บอร์ด	เกิดความผิดพลาดของโน้ตที่มีระยะขึ้นคูลเสียงที่กว้างมากขึ้น	ระมัดระวังโน้ตที่มีระยะขึ้นคูลเสียงที่กว้างเป็นพิเศษ

ตารางที่ 5 ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวลเรียงลำดับตามวิธีการสอน (ต่อ)

4. ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวล (Anxiety)						
ระดับความถี่ของครู			วิธีการสอน	พฤติกรรมนักเรียน	การสังเกตการณ์	
A	B	C	ธี (Teaching Methodology)	(Student Behaviors)	(Observation toward feeling)	
4	5	4	4.7 2.ตรวจสอบการความเย็นของเสียง	จดจ่อกับเสียงคีย์บอร์ดมากกว่าการนึกเสียง	เกิดความผิดพลาดเนื่องจากขาดความชำนาญ	
3	5	4	4.0 3.สั่งให้เล่นให้ตรงจังหวะ	เป่าฟ้อน ไม่มีทางเสียง (Release)	เรื่องระบบนิ้ว (Fingering) จดจ่อกับเสียงมโหรีน้อมมากกว่าการฟังเสียงตัวเอง	
3	5	4	4.0 3.สั่งให้ดัดลิ้นซ้ำตัวโน้ต	ดัดลิ้นมากขึ้น เสียงเป็นคำ ๆ	สนใจแต่การดัดลิ้น คำนึงถึงความชัดเจน แต่ไม่สนใจนำเสียงการบรรเลง	
3	5	4	4.0 4.ตักเตือนและสั่งให้ฟังเสียงโหม่งจากคีย์บอร์ด	แสดงพฤติกรรมขาดความมั่นใจ	เกิดความวิตกกังวล และกลัวเป่าผิด	
2	5	4	3.7 4.ตักเตือนและสั่งให้ฟังจังหวะ	ตกใจและพยายามควบคุม ฟังจังหวะ	เกิดความกดดันต่อการเป่าให้ตรงจังหวะ	
3	5	4	4.0 4.ตักเตือนและสั่งให้เล่นให้ครบจังหวะ	เป่าฟ้อนถี่ หายใจแรง และออกเสียงแรง	เสียงแข็ง ไม่ไพเราะ นุ่มนวล การหายใจเกร็ง	
3	5	4	4.0 4.ตักเตือนและสั่งให้ดัดลิ้นให้ชัดเจน	เสียงดัดลิ้นดูแข็งมากเหมือนถูกตีกรอบ	เสียงสั้นเกินไป ทั้งลักษณะการกดเสียงและดัดลิ้น	
3	5	4	4.0 5.ตักเตือนและสั่งให้เล่นช้าลงกว่าจะดีขึ้น	จังหวะและสัดส่วนโน้ตดีขึ้น แต่เสียงที่ออกมาเป็นธรรมชาติ	สนใจแต่การเล่นส่วนและความถูกต้องของโน้ต	

จากตารางดังกล่าว แสดงให้เห็นวิธีการสอน การฝึกซ้อม และคำพูดตักเตือนที่มีความเข้มงวดของผู้ควบคุมวงที่นำไปสู่ความรู้สึกถูกบีบคั้นของนักเรียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นักเรียนส่วนใหญ่มีความเคร่งขรึม แสดงท่าทางครุ่นคิด ขมวดคิ้ว และบางคนพยายามเอียงหูฟังเสียง และมีการพนมมือออกจากปาก จากการตักเตือนให้ "คิดโน้ตในบันไดเสียง วางแต่ละเสียงให้ถูกต้อง" และเริ่มมีท่าทางที่ตึงเครียด เมื่อได้รับการตักเตือนซ้ำให้ "ระวัง Intonation"

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 1, 17 มิ.ย. 66

นอกจากนี้ประเด็นการจัดกิจกรรม พบว่ารูปแบบการสร้างแบบฝึกหัดหรือการดำเนินกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่มีการตรวจสอบอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการแสดงออกปฏิกิริยาหรือภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร การใช้คำเสียง ตลอดจนวิธีการจัดการชั้นเรียน สามารถสร้างความอึดอัดต่อการบรรเลงของนักเรียนได้ด้วยเช่นกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นักเรียนเกือบทั้งวงขยับตัว นั่งหลังตรง มีการยกไหล่และเกร็ง ท่าทางตึงเครียดมากขึ้น หลังจากได้รับคอมเมนต์จากการเล่นแบบฝึก “Ex.ตัวขาว / จังหวะซ้ำ และถูกตรวจสอบระดับเสียงทุกตัวกับคีย์บอร์ด” และบางคนถอนใจ สายหวั ในขณะที่ยกมือขมวดคิ้วและพยายามหันไปฟังเสียงเพื่อนข้าง ๆ และเสียงตัวเองมากขึ้น พร้อมทั้งขยับท่อนเทียบเสียงและขยับรูปปากปรับเปลี่ยนตามระดับเสียงมากขึ้น จากคำตักเตือนด้วยท่าทางที่เคร่งขรึมให้ “ระวังเพี้ยน ฟังเสียงคีย์บอร์ดสิ”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 2, 23 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่มีท่าทางที่แข็งเกร็ง นั่งนิ่ง ไม่ขยับตัว “Ex.ตัวเข้บ็ต / ความเร็วปานกลาง เน้นความเหมือนกัน” โดยเริ่มมีท่าทางขมวดคิ้ว หย่นหน้า สายหวั และถอนหายใจ โดยบางคนเกิดการเล่นผิดและหยุดเสียงไม่พร้อมกันมากกว่าเดิม จากคำสั่งให้ “เริ่มพร้อม หยุดพร้อม” ด้วยท่าทางที่ตึงและเคร่งขรึม และตักเตือนซ้ำให้และให้คำสั่งซ้ำว่า “ฟัง Metronome ด้วย”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 2, 23 มิ.ย. 66

นักเรียนส่วนใหญ่มีความตึงเครียด ตัวตึงตรง หน้านั่ง ขมวดคิ้ว จากการให้ผลสะท้อนเชิงตำหนิจากแบบฝึก “Ex.ตัวดำ / ความเร็วปานกลาง” และมีอาการตึงเครียดเพิ่มขึ้น ซึ่งบางคนสายหัว มองทางตากับเพื่อนจากการได้รับคำแนะนำด้วยเสียงดังและดู แข็งกร้าว เชิงตำหนิ ว่า “ทำไมเพี้ยนจัง จังหวะเร็วขึ้นจะไม่ควบคุมอะไรเลยหรือ”

การสังเกตครูผู้ควบคุมวง B ครั้งที่ 3, 24 มิ.ย. 66

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยทำให้พบข้อสังเกตว่า กิจกรรมการเรียนการสอนในวงโยธวาทิตถูกขับเคลื่อนด้วยการให้คำสั่งและรับคำสั่ง (Order Direction) ระหว่างผู้ควบคุมวงและนักเรียน ในรูปแบบของการใช้คำพูด คำสั่ง และบอกใจหมายแบบฝึกระหว่างกระบวนการฝึกซ้อมและการบรรเลง ซึ่งการรับคำสั่งหรือการทำตามคำสั่งของนักเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกซ้อมด้วยเช่นกัน รวมถึงการปฏิบัติแบบซ้ำทวน (Repeat) เป็นกระบวนการสำคัญที่เกิดขึ้นตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบของแบบฝึกและการบรรเลงในการสร้างความสมบูรณ์และความไพเราะ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะของความตั้งใจและความใส่ใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง โดยพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านลักษณะการตอบสนองต่อวิธีการสอนของครูผู้ควบคุมวงสามารถแบ่งตามระดับความตั้งใจและความเอาใจใส่ที่นักเรียนแสดงออกได้ 4 ระดับ ได้แก่ 1) **ลักษณะการตอบสนองอย่างตั้งใจ** เป็นพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกหลังจากที่ได้รับการกระตุ้นจากการแนะนำหรือคำบอกกล่าวของครู ซึ่งทำให้เกิดความกระตือรือร้นต่อการเรียนรู้และการปฏิบัติ 2) **ลักษณะการตอบสนองด้วยความเพ่งพินิจ** เป็นพฤติกรรมที่ชักจูงให้นักเรียนเกิดสมาธิจดจ่อผ่านการแนะนำ บอกกล่าว ตักเตือน กำหนดแนวทาง สาธิตแสดงท่าทาง และสร้างแบบภาพจินตนาการ 3) **ลักษณะความตอบสนองด้วยความกังวลใจ** เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้แสดงออกถึงความกังวลใจต่อสิ่งที่ต้องให้ความระมัดระวังตามความถูกต้องหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ของผู้ควบคุมวงในลักษณะการจับจด ลังเล ไม่กล้าปฏิบัติ กังวลต่อความผิดพลาดและผลสะท้อนจากผู้ควบคุมวง และ 4) **ลักษณะการตอบสนองด้วยความวิตกกังวล** เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการสะสมความกังวลใจของนักเรียนโดยไม่รู้ตัวจากความหวาดระแวงต่อการให้ผลสะท้อนในเชิงลบต่อการบรรเลงของนักเรียนด้วยคำพูด ท่าทาง การตักเตือน คำสั่งห้าม หรือการให้ทำซ้ำในลักษณะคำสั่ง

อภิปรายผลการวิจัย

ภาพที่ 2 ลักษณะการตอบสนองของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้ควบคุมวงทั้ง 3 คน

จากวิธีการสอนของผู้ควบคุมวงทั้ง 3 คนที่มีความแตกต่างกันในด้านประสบการณ์ทำงาน วิธีการ แนวทางการสอน จิตวิทยาการสอน และความเข้าใจในผู้เรียน ส่งผลให้วิธีการสอนของผู้ควบคุมวงมีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านความเข้มงวด ระเบียบวินัย และการเสริมแรง ซึ่งทำให้พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน ในลักษณะการตอบสนองถูกเชื่อมโยงไปสู่ระดับความตั้งใจและความเอาใจใส่ที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดทางจิตวิทยา (Skinner, 1984: 218-219; ฌรุฑ์ สุทธิจิตต์, 2541: 97-101; นิตินัย พิงยา, 2559: 45-47) กล่าวในเรื่องของแรงจูงใจและการเสริมแรงเป็นการสร้างแนวทางที่ส่งผลไปสู่ความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยตรง ซึ่งอาจมาจากประสบการณ์ตรง สภาพแวดล้อม ความสนใจของผู้เรียน หรืออาจมาจากปัจจัยอื่นที่ไม่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับผู้เรียนได้เช่นกัน

พฤติกรรมการเรียนรู้ในลักษณะการตอบสนองของนักเรียนทั้ง 4 ระดับ ได้แก่ ความตั้งใจ (Attention) ความเพ่งพินิจ (Focus) ความกังวลใจ (Concern) และความวิตกกังวล (Anxiety) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นถึงความสอดคล้องกับระดับความเอาใจใส่ของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นตามวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงระดับความตั้งใจของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นตามลำดับจากบริบทของสภาพแวดล้อมและวิธีการสอนของผู้ควบคุมวง รวมถึงบรรยากาศและสถานการณ์ภายในวงด้วยเช่นกัน กล่าวคือ พฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนมีแนวโน้มที่แสดงถึงระดับความตั้งใจที่เพิ่มขึ้นและพัฒนาไปสู่การเพ่งพินิจจากวิธีการให้คำสั่ง (Order Direction) การพิจารณาตรวจสอบ และการให้ผลสะท้อน (Feedback) จากครูผู้ควบคุมวง ซึ่งหากนักเรียนได้รับสถานการณ์ดังกล่าวเพิ่มมากขึ้นกว่าปกติก็จะนำไปสู่ความคร่ำเคร่งที่สูงขึ้นและมีแนวโน้มไปสู่ความกังวลใจและความวิตกกังวลตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีปรากฏการณ์วิทยา-อัตถิภาวนิยม (Phenomenological / Existential Theory) ที่เกี่ยวข้องกับความวิตกกังวลจาก

ปัจจัยของสภาพแวดล้อม บรรยากาศ บริบท กิจกรรม และผู้คน (Strongman, 1995: 6)

ด้วยแนวโน้มของบริบทการเรียนการสอนในกิจกรรมวงโยธวาทิตที่มีความเข้มข้นมากขึ้นตามลำดับ วิธีการสอนและการจัดกระบวนการเรียนรู้ของผู้ควบคุมวง จึงควรเป็นไปในลักษณะการส่งเสริมความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยความเต็มใจตามแนวคิดการสร้างแรงจูงใจ (Motivation) และการเสริมแรง (Reinforcement) (Skinner, 1984: 218-219) มากกว่าการบีบบังคับให้เกิดการปฏิบัติฝึกฝนหรือการฝึกซ้อมทักษะ โดยสามารถพิจารณาควบคู่กับแนวคิดการเสริมสร้างสุขภาวะที่ดี (Well-being) ให้กับนักเรียนตามแนวคิดของโอดอนเนล (O'Donnell, 1989: 5) ในการสร้างความสมดุลทั้ง 5 มิติ ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และสติปัญญา (O'Donnell, 1989: 5 อ้างใน ภิรมย์ กมลรัตนกุล และวิโรจน์ เจียมจรัสศรี, 2549: 293) เพื่อสร้างแรงบันดาลใจต่อความเพียรอย่างต่อเนื่องในการฝึกซ้อมและพัฒนาตนเองของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลวิจัยด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นข้อมูลเบื้องต้นกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในด้านการฝึกซ้อมทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีอย่างเป็นระบบ สร้างความรู้ความเข้าใจต่อการฝึกซ้อมอย่างถูกต้องและถูกวิธี และประยุกต์ใช้ร่วมกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนภายในวงโยธวาทิตในด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการฝึกซ้อมและการบรรเลง ส่งเสริมพฤติกรรมเรียนรู้ที่ดีให้กับนักเรียน ตลอดจนการส่งเสริมสุขภาวะที่ดีระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนวงโยธวาทิตของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในมิติอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เช่น ด้านประสิทธิภาพและผลสัมฤทธิ์ทางทักษะของนักเรียนทั้งในมิติส่วนบุคคลและการรวมวง เพื่อให้ทราบถึงคุณลักษณะที่ส่งผลต่อความเข้าใจและการสนองตอบต่อการเรียนรู้ของนักเรียนที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ชาย โพธิ์สีตา. (2564). **ศาสตร์และศิลป์: การวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตินัย พิงยา. (2559). **แนวทางการฝึกซ้อมเพื่อพัฒนาคุณภาพเสียงรวมวงของวงซิมโฟนิคแบนด์นักเรียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2541). **จิตวิทยาการสอนดนตรี**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). **ดนตรีศึกษา: หลักการและสาระสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐศรีณย์ ทฤษฎีคุณ. (2555). **การฝึกซ้อมวงซิมโฟนิคแบบระดับมัธยมศึกษาเพื่อการประกวด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทิตนา แหมมณี. (2555). **14 วิธีการสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แหมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภิรมย์ กมลรัตนกุลม และวิโรจน์ เจียมจรัสรังสี. (2549). แนวคิดใหม่เกี่ยวกับ “สุขภาวะ” และ “การสร้างเสริมสุขภาพ” *Chula Med Journal*. 50(5), 291-300.
- สาทิพย์ สายสนิท. (2560). การบริหารจัดการวงโยธวาทิตโรงเรียนจันทร์ประดิษฐาราม วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. **การประชุมวิชาการระดับชาติการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ ประจำปี 2560**. 1-11. [ออนไลน์]. ได้จาก: <https://grad.bsru.ac.th/paper/filedata/ครุศาสตร/การบริหารการศึกษา/43บทความวิจัยเผยแพร่%20การบริหารจัดการวงโยธวาทิต%20%28นายสาทิพย์%20%20สายสนิท%29.doc> [สืบค้นเมื่อ 13 มิถุนายน 2566].
- สุภางค์ จันทวานิช. (2565). **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 26. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อัครา เอิบสุขสิริ. (2564). **จิตวิทยาสำหรับครู**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, B. S., Engelhart, M. D., Furst, E. J., Hill, W. H., Krathwohl, D. R. (1956). **Taxonomy of Education Objectives, Handbook I: The Cognitive Domain**. New York: David McKay Co Inc.
- Bodergaven, P. V., Wilson, H. R. (1970). **The School Music Conductor**. New York : Schmitt, Hall, & McCreary Company.
- Simpson, E. (1966). **The Classification of Education Objectives. (Report No.OE5-85-104)**. Washington, DC: United States Office of Education.
- Skinner, B. F. (1984). The evolution of behavior. **Journal of the Experimental Analysis of Behavior**. 41(2), 217-221.
- Strongman, K. T. (1995). Theories of Anxiety. **New Zealand Journal of Psychology**. 24(2), 4-10.
- Weinstein, C. E., Palmer, D., & Schulte, A. C. (1987). **Learning and Study Strategies Inventory (LASSI)**. Clearwater, FL: H & H Publishing.